

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2001:19 av Åke Askensten m fl (mp) om minskad energianvändning

Föredragande landstingsråd: Ralph Lédel

Ärendet

Motionärerna föreslår att ett effektivt och resultatmässigt mätbart energihushållningsprogram upprättas som skall gälla samtliga enheter inom landstinget.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Motionären föreslår landstingsstyrelsen att ”upprätta ett effektivt och resultatmässigt mätbart energihushållningsprogram”. Skälet är att sänka energiförbrukningen för landstingets lokaler då den enligt motionären ökar. Förslaget utgår dock från en felaktig beskrivning om energiförbrukningsutvecklingen för landstingets verksamheter. Detta beror på att uppgifterna om energiförbrukningen inte skall jämföras på ett sådant sätt som i motionen.

Statistiken gällande energianvändningen under åren 1994-1996 avser hela fastighetsbeståndet inom Stockholms läns landsting. Från och med 1997 redovisas endast de fastigheter som landstinget avser att behålla i sin ägo. De fastigheter som landstinget betecknar som marknadsfastigheter inrymmer verksamhet som inte är lika energikrävande som för sjukvården. I 1997 års redovisning och framåt är således de lokaler vars energiförbrukning är väsentligt lägre borttagna. Detta är anledningen till att det i miljöredo-

Bilagor

- 1 Motion
- 2 Färdtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande 2001-08-14
- 3 Produktionsförvaltningens tjänsteutlåtande 2001-08-09

visningen framstår som om energianvändningen ökat mellan åren 1996 och 2000. De fastigheter som ska finnas kvar inom Stockholms läns landsting är betydligt mer energiintensiva än de fastigheter som avyttras. Landstingets energiförbrukning minskade med 1 procent mellan åren 1996 och 2000. Arbetet med att sänka energikostnaderna pågår ständigt som ett led i att effektivisera lokalutnyttjandet och verksamheterna i övrigt. Locums projekt "Negawatt" har som syfte att inventera samtliga strategiska fastigheters energianvändning. Vidare att ta fram åtgärdsförslag för hur energianvändningen ska minska, samt att ta fram ett så kallat energipass där det framgår nyckeltal för CO₂/kvm för respektive byggnad. Negawatt-projektet kommer i framtiden ligga till grund för bland annat de energimål som kommer att sättas upp för varje fastighet samt investeringsplaner.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 7 november 2001.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 20 november 2001.

Mp-ersättaren antecknade följande särskilda uttalande

"Miljöpartiet avser att i landstingsfullmäktige yrka bifall till motionen.

För att energihushållningen ska bli effektiv krävs att ett konkret hushållningsprogram upprättas med mätbara och jämförbara resultat. Det är viktigt att alla verksamheter i landstinget arbetar mycket konkret med energifrågorna.

Landstingsrevisorerna konstaterar följande gällande Locum: 'Miljömålet med en energianvändning under 245 kWh/kvm har i det närmaste uppnåtts.' Detta är bra, men nu gäller det att sätta nya mål.

Tyvärr saknar landstinget – som är en av landets mesta energianvändare och inköpare av energi för ett okänt antal miljoner kr – relevant energistatistik, vilket gör att det finns motstridiga uppgifter i redovisningar och utlåtanden. Energistatistik måste vara så upplagd att jämförelser år för år görs med jämförbara fastigheter och hänsyn tas till förändringar i fastighetsbeståndet. Det är positivt att Locum nu går igenom statistiken 10 år bakåt i tiden.

Det är också önskvärt att man så långt det är möjligt tar hänsyn till förändringar i vårdvolym och vårdverksamhet samt användning av modern, energieffektiv utrustning, något som produktionsstyrelsen delvis berör i sitt

ytrande över motionen. Här liksom inom andra områden – exempelvis SL:s och Waxholmsbolagets verksamheter – är upphandlingen av stor betydelse både ekonomiskt och ekologiskt.

Uppgiften i tjänsteutlåtandet att energianvändningen per kvm i Locums 'strategiska' fastigheter minskat med 1 procent för el och med 5 procent för värme visar att insatserna för att effektivisera och hushålla inte varit särskilt framgångsrika eftersom uppgiften gäller 4 år (2000 jämfört med 1996).

Det är uppenbart att nya mål och nya insatser behövs.

Målsättningar såväl som utvärderingar bör göras med hänsyn både till ekologi och ekonomi.

Det är också grundläggande att användningen av förnyelsebar energi ökar, något som SL:s styrelse påpekar: 'För att säkra övergången till det hållbara samhället är det viktigt att en gemensam energiinsats inom SLL även innehåller mål och tidsramar för ett utökat utnyttjande av förnybara energikällor'."

Ärendet och dess beredning

Åke Askensten m fl (mp) har i en motion (bilaga), väckt den 3 april 2001, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att uppdraga åt landstingsstyrelsen att upprätta ett effektivt och resultatmässigt mätbart energihushållningsprogram som ska gälla samtliga enheter inom landstinget.

Yttranden har inhämtats från landstingskontoret, färdtjänstnämnden, produktionsstyrelsen, Locum AB, AB Storstockholms Lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB.

Landstingskontoret har enligt tjänsteutlåtandet den 31 augusti 2001 inget att anföra i ärendet utöver det som Locum redan anfört.

Färdtjänstnämnden har den 28 augusti 2001 överlämnat förvaltningens tjänsteutlåtande (bilaga).

LS 0104-0224

S- och v-ledamöterna, med instämmande av mp-ersättaren, *reserverade sig* till förmån för sitt förslag *att stödja förvaltningens förslag, att därutöver anför*a följande:

”Förvaltningen har föredömligt kontaktat Locum AB för att få egen mätapparat för el- och vattenförbrukningen på förvaltningen. Önskemålen har inte uppfyllts. Förvaltningen bör återkomma med krav på Locum AB att möjliggöra sådan egen mätapparatur.

Alla de möjligheter färdtjänsten har inom transporter att minska energianvändningen, påskynda övergång till miljöanpassade drivmedel och ersätta diseldriften skall utnyttjas.”

Produktionsstyrelsen har den 28 augusti 2001 överlämnat förvaltningens förslag (bilaga).

Mp-ledamoten *reserverade sig* till förmån för sitt förslag *att bifalla* motionen.

”I förvaltningens beslutsunderlag framhålls att energianvändningen bör ställas i relation till att verksamheten inom vården ökat och därmed användandet av mer energikrävande behandlingar. Detta är förvisso en sanning som dock på intet sätt minskar behovet av energisparande åtgärder. Snarare accentueras det av såväl ekologiska som ekonomiska skäl. Det är mer viktigt än någonsin att spara på traditionell energi. Samtidigt är det viktigt att alltid inhandla energieffektiv utrustning.

Lokala energisparprogram bör inrättas på samtliga produktionsenheter.”

Locums koncernledning har i utlåtande den 24 augusti 2001 anfört att Stockholms läns landstings miljöredovisningsvärden för energianvändningen åren 1994-1996 avser hela det fastighetsbestånd som vid dessa tidpunkter ägdes av SLL. Från och med 1997 redovisas endast de fastigheter som landstinget avser att behålla i sin ägo. Detta är orsaken till att det i miljöredovisningen ser ut som om energianvändningen ökat mellan åren 1996 och 2000. De fastigheter som ska finnas kvar inom Stockholms läns landsting är betydligt mer energiintensiva än de fastigheter som avyttras.

Denna förändring i ursprunget för energivärdena framgår av Stockholms läns landstings miljöredovisning för 1999, men noten har oturligt fallit bort i miljöredovisningen avseende år 2000.

LS 0104-0224

De fastigheter som beslutats finnas kvar i landstingets ägo benämns nedan som strategiska fastigheter och de som ska eller idag har sålts benämns marknadsfastigheter.

Marknadsfastigheterna har ungefär 32 % lägre elanvändning per kvadratmeter än den genomsnittliga användningen inom de strategiska fastigheterna. Avseende värmeanvändning har marknadsfastigheterna 22 % lägre användning per kvadratmeter än de strategiska fastigheterna.

Jämför man energianvändningen mellan åren 1996 och 2000 i det strategiska fastighetsbeståndet blir minskningen ca. 1 % för elanvändningen. Detta trots att sjukvårdens verksamheter blir allt mer elintensiva. Samma jämförelse av värmeanvändningen mellan de aktuella åren visar på en minskning med ca. 5 %.

Hela energistatistiken håller på att granskas och justeras 10 år tillbaka istället för endast till 1997. Detta arbete är ej färdigt vilket kan leda till att värdena för 1996 kan komma att ändras något.

Ett stort projekt kallat Negawatt pågår inom Locum. Projektet har som syfte att inventera samtliga strategiska fastigheter avseende energi, ta fram åtgärdsförslag för hur energianvändningen ska minska samt ta fram ett s.k. energipass av vilket bl.a. nyckeltalet CO₂/kvm för respektive byggnad framgår. Negawatt-projektet kommer i framtiden ligga till grund för bl.a. energimål som kommer att sättas upp per fastighet samt investeringsplaner.

AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelse har den 28 augusti, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande

” Energifrågan är en av nyckelfrågorna för att nå ett hållbart samhälle. AB Storstockholms Lokaltrafik ställer sig i princip positivt till samordnade energisparinsatser för fastigheter inom SLL.

SLL:s fastigheter inrymmer många mycket skiftande verksamheter.

Varje verksamhet bör därför själv avgöra vilka nivåer och tidsramar som kan vara lämpliga. Detta är viktigt dels för att öka det lokala engagemanget och förståelsen, dels för att säkerställa rimligheten i målen.

För att säkra övergången till det hållbara samhället är det viktigt att en gemensam energiinsats inom SLL även innehåller mål och tidsramar för ett ökat utnyttjande av förnybara energikällor.

Den övervägande delen av AB Storstockholms Lokaltrafiks energianvändning härrör från upphandlad buss- och spårtrafik. Ett av AB Storstockholms Lokaltrafiks prioriterade mål är att utnyttja el från förnybar källa (för spårtrafiken) och aktivt öka andelen förnybara drivmedel (för buss-

trafiken). Attraktiv kollektivtrafik är i sig ett mycket effektivt verktyg i byggandet av det hållbara samhället. En ökad energianvändning inom SL-trafiken, på bekostnad av övriga mindre miljöanpassade trafikslag, är därför av godo för samhället.

I SL:s 'Program för ett hållbart resande med SL', framgår att SL:

- ska ställa krav som leder mot ett hållbart kretsloppssamhälle och utfasning av ickehållbara system vid upphandling av varor och tjänster till egen verksamhet
- ska genomföra en översyn av energisituationen i samtliga fastigheter och ta fram förslag till förbättringsåtgärder
- ska bygga upp ett internt miljöledningssystem.

Inom ramen för dessa åtgärder kommer mål för energibesparingar för fastigheter inom SL att tas fram.”

Waxholms Ångfartygs AB:s styrelse har den 16 maj 2001, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

”Användningen av IT och annan teknisk apparatur har ökat under 1990-talet, vilket också återspeglas i elanvändningen, dock inte speciellt dramatiskt. Utnyttjandet av modern teknik ger generellt så påtagliga fördelar att en marginellt ökad elanvändning får anses rimlig. Under senare år har elanvändningen ändå legat på en relativt konstant nivå. Den visar till och med en nedåtgående trend. Detta framgår av landstingets årsredovisning.

Locum gör stora insatser för att minska energianvändningen i landstingsägda lokaler. För att komma tillrätta med skillnader som inte fullt ut kan förklaras av skillnader i lokalstorlek och verksamheter har Locum startat Negawattprojektet. Projektet innebär bl a att för varje byggnad utfärdas ett energipass, som exempelvis visar vilken energistatus byggnaden har. Utifrån ett sådant upplägg kan uppföljning och behov av förbättringar planeras.

WÅAB hyr lokaler av Stockholms Hamn och Stockholms gatu- och fastighetskontor. Fastigheternas uppvärmning sker genom fjärrvärmesystemet, ett effektivt och miljövänligt system. WÅAB:s energianvändning har de senaste fem åren varit tämligen konstant. Externa hyresvärdar har inte lägre ambitioner när det gäller energiförbrukning än landstinget.

Locum:s Negawattprojekt motsvarar väl de åtgärder motionärerna efterlyser. Någon särskild plan som föreslås torde inte behövas.”

Bilagor

Motionen

Av Stockholms läns landstings årsredovisning för år 2000 framgår att energianvändningen per kvadratmeter och år har ökat.

Det innebär att landstinget i detta avseende inte bidrar till att klara länets del av de nationella miljömålen.

Energianvändningen i kWh per kvm och år enligt årsredovisningen:

	1996	2000
El	90	101
Uppvärmning	144	145
Summa	234	246

Inom Stockholms läns landsting har den totala användningen av energi för belysning, uppvärmning m m tyvärr tillåtit att öka med 5 procent mellan 1996 och 2000. Med effektiva insatser borde det i stället varit en minskning med i storleksordningen 20-25 % under dessa år.

I landstingets miljöpolitiska program för 1999-2003 betonas vikten av hög energieffektivitet. Många åtgärder vidtas i landstingets verksamheter för att spara energi, inte minst i förberedelserna för miljöcertifiering. Men trots detta har alltså energianvändningen per kvm och år ökat.

Om det uthålliga samhället ska bli verklighet måste alla ta sin del av ansvaret. Stockholms läns landsting är en av de stora energianvändarna och bör föregå med gott exempel.

Det är uppenbart att det av ekologiska och ekonomiska skäl är nödvändigt att ett effektivt energihushållningsprogram upprättas för verksamheterna inom Stockholms läns landsting. En minskad energianvändning med 5 % per år bör vara ett rimligt mål för de närmaste åren, speciellt mot bakgrund av den ökade energianvändningen under senare år. Energihushållningsprogrammet bör gälla såväl förvaltningsdriven verksamhet som landstingets olika bolag och oavsett hyresvärd.

Miljöpartiet föreslår mot bakgrund av ovanstående att fullmäktige beslutar

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att upprätta ett effektivt och resultatmässigt mätbart energihushållningsprogram som ska gälla samtliga enheter inom landstinget.

Stockholm den 3 april 2001

Åke Askensten

Bengt Cedrenius

Lena-Maj H. Anding

Sunhild Dietrich-Larsson Dick Dernhagen

Mats Pertoft

Färdtjänstförvaltningen

Förvaltningen har anfört följande:

Förvaltningen arbetar aktivt med miljöfrågor som är aktuella på förvaltningen och som kan medföra att målen i landstingets handlingsprogram kan uppnås. Att dämpa energiförbrukningen på förvaltningen är ett sådant mål.

I samband med att förvaltningen påbörjade arbetet med att införa ett miljöledningssystem konstaterades att en av förvaltningens stora miljöaspekter är energi- och vattenförbrukningen. Kontakter har tagits med Locum AB med önskemål att få egen mätapparatur för att motivera personalen att uppmärksamma och spara på el- och vattenförbrukningen på förvaltningen. Önskemålet har inte kunnat uppfyllas av Locum AB varför förvaltningen idag inte har någon egen kontroll av förbrukningen. Energianvändningen är dock en återkommande miljöfråga/punkt i förvaltningens miljöarbete.

I landstingets miljöredovisning för år 2000 framgår också att Locum AB under de 10 senaste åren minskat energiförbrukningen per kvadratmeter med 50 % och att en övergång skett i fråga om energikällor vilket medfört minskade luftemissioner från landstingets verksamheter.

Förvaltningen vill med ovanstående hänvisa till Locum som idag äger förbrukningsfrågan/problematiseringen och aktivt arbetar med dessa frågor.

Produktionsförvaltningen

Förvaltningen har anfört följande:

Det mått på energianvändningen i landstingets lokaler som motionärerna valt att åberopa bör ställas i relation till den sjukvård, såväl till volym och svårighetsgrad, som utförs i de lokaler som berörs. Länets befolkning har ökat betydligt under perioden vilket tillsammans med en ökande andel äldre medför ökade sjukvårdsbehov. Även om en liten minskning av antalet slutenvårdstillfällen och vård dagar skett under den refererade perioden så bör noteras att de behandlade patienterna genomsnittligt haft en större vårdtyngd och därmed krävt intensivare bruk av t.ex. energikrävande apparatur för deras vård. Här bör också noteras att under den refererade perioden har t.ex. antalet operationer, såväl i slutenvård som dagkirurgiskt, ökat och de mer vårdkrävande åtgärdernas andel är högre. Antalet besök i öppen vård har ökat kraftigt under perioden vilket också medför ett något ökad energibehov. Sammantaget är det därför ur sjukvårdssynpunkt inte oväntat att en viss ökning av energiförbrukningen skett. I viss mån reduceras ökningen vid det successiva utbyte av äldre sjukvårdsutrustning som sker planerligt eftersom ny modernare apparatur i de flesta fall är effektivare och energisnålare. Vid upprättande av t.ex. lokala miljöplaner uppmärksammas energibesparingsmöjligheterna ytterligare varför motionärernas synpunkter redan i betydande utsträckning beaktas inom vården.

I vilken grad energisparande åtgärder i själva lokalerna kan genomföras utöver dem som redan genomförts eller är planerade, t.ex. betr. uppvärmning, ventilationssystem etc., hänvisas till det yttrande över motionen som Locum lämnar.